11. Wyszukiwanie wzorca w tekście

Problem wyszukiwania wzorca w tekście jest niezwykle istotny w zastosowaniach informatyki. Praktycznie wszystkie edytory tekstu są wyposażone w narzędzie, które pozwala znaleźć dany ciąg znaków w dokumencie. Szukanie informacji w internecie też często sprowadza się do wpisania w wyszukiwarce fragmentu tekstu. Oczekujemy wtedy, że wyniki nie tylko będą poprawne, lecz także pojawią się szybko. W tym temacie poznasz algorytmy związane z wyszukiwaniem wzorca w tekście.

Cele lekcji

- Wyszukasz wzorzec w tekście z wykorzystaniem algorytmu naiwnego.
- Dowiesz się, na czym polega metoda haszowania.
- Poznasz podstawy arytmetyki modularnej.
- Zastosujesz funkcję haszującą do wyszukiwania wzorca w tekście.
- Poznasz algorytm Karpa–Rabina, służący do znajdowania wzorca w tekście.

Problem wyszukiwania wzorca w tekście

Problem wyszukiwania wzorca w tekście można sformułować w następujący sposób. Dane są dwa napisy: jeden nazwiemy tekstem, a drugi wzorcem. Celem jest określenie, w którym miejscu w tekście znajduje się wzorzec, o ile w ogóle w nim występuje.

Przyjmiemy, że długość wzorca (rozumiana jako liczba znaków) jest nie większa niż długość tekstu, a w praktyce jest ona wielokrotnie mniejsza. Ograniczymy znaki, które mogą występować w tekście i we wzorcu, do małych liter alfabetu łacińskiego.

Oto specyfikacja problemu:

Dobra rada

Biblioteki większości języków programowania oferują funkcję do poszukiwania wzorca w tekście. W języku C++ możesz skorzystać z biblioteki `string` i metody `find` dla klasy `string`.

Specyfikacja

Dane: `t`, `w` – niepuste napisy złożone z małych liter alfabetu łacińskiego, długość tekstu `t` jest większa lub równa długości wzorca `w`.

Wynik: `p` – liczba całkowita określająca pozycję (indeks) pierwszego wystąpienia wzorca `w` w tekście `t` – lub –1, gdy wzorzec nie występuje w tekście.

11.1. Algorytm naiwny

Algorytm naiwny wyszukiwania wzorca w tekście

Jednym z najprostszych rozwiązań jest tzw. **algorytm naiwny wyszukiwania wzorca w tekście**, który polega na porównywaniu znak po znaku wzorca z tekstem.

W algorytmie naiwnym ustawiamy wzorzec pod tekstem tak, aby pierwszy znak wzorca znajdował się pod pierwszym znakiem tekstu i porównujemy kolejne pary znaków obu napisów.

Jeśli wszystkie znaki wzorca będą odpowiadały znakom fragmentu tekstu, to znaleźliśmy położenie wzorca w tekście. Jeśli jednak znajdziemy pierwszą parę różniących się znaków, to przesuwamy wzorzec o jeden znak w prawo względem tekstu i ponownie rozpoczynamy porównywanie kolejnych par znaków.

Algorytm kończy działanie po znalezieniu pozycji wzorca w tekście lub wysunięciu wzorca poza tekst, czyli gdy pozycja początkowa wzorca jest większa od długości tekstu pomniejszonej o długość wzorca.

Opisany algorytm pokażemy na przykładzie. Poszukamy wzorca *ar* w tekście *rabarbar*. Przedstawia to rysunek 11.1.

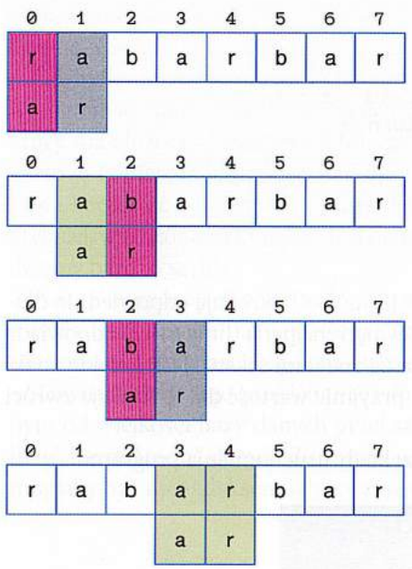

Rys. 11.1. Naiwne wyszukiwanie wzorca w tekście

Oto algorytm naiwny w postaci funkcji, zapisany w pseudokodzie:

```
funkcja Znajdz(w,t)
    p ← 0
    dopóki p ≤ długość t - długość w wykonuj
        i ← 0
        dopóki i < długość w oraz w[i] = t[p+i] wykonuj
            i ← i + 1
        jeśli i = długość w to zwróć p i zakończ
        w przeciwnym przypadku p ← p + 1
    zwróć -1 i zakończ
```

Dobra rada

Jeśli chcesz znaleźć wszystkie wystąpienia wzorca w tekście, kontynuuj działanie algorytmu, aż pozycja początkowa wzorca będzie większa od długości tekstu pomniejszonej o długość wzorca.

Zmienna pomocnicza i określa indeks porównywanego znaku wzorca. W zależności od przesunięcia wzorca względem tekstu (wartości zmiennej p) porównujemy znaki w[i] z t[p+i] dla i w zakresie od 0 do długości wzorca minus 1, chyba że wcześniej pojawi się para różnych znaków. Wówczas zwiększamy wartość zmiennej p, czyli przesuwamy wzorzec o jeden znak w prawo względem tekstu.

Oto kod źródłowy funkcji Znajdz, realizującej algorytm naiwny wyszukiwania wzorca w tekście:

Kod źródłowy funkcji Znajdz, realizującej algorytm naiwny wyszukiwania wzorca w tekście

```
1.  int Znajdz(string w, string t)
2.  {
3.      int dw=w.size();
4.      int dt=t.size();
5.      int i, p=0;
6.      while (p<=dt-dw)
7.      {
8.          i=0;
9.          while (i<dw && w[i]==t[p+i]) i++;
10.         if (i==dw) return p;
11.         else p++;
12.     }
13.     return -1;
14. }
```

Zmienne pomocnicze dw i dt (linie 3–4) określają odpowiednio długość wzorca i długość tekstu. Zewnętrzna pętla (linie 6–12) odpowiada za sprawdzenie znaków wzorca ze znakami tekstu. Jeśli kolejne znaki będą sobie równe, a zmienna i przyjmie wartość dw, to funkcja zwróci pozycję wzorca (linia 10).

Rysunek 11.2 przedstawia przykłady uruchomienia programu.

```
Tekst: rabarbar
Szukany wzorzec: ar
Pozycja wzorca w tekscie: 3
```

```
Tekst: rabarbar
Szukany wzorzec: rak
Wzorzec nie wystepuje w tekscie
```

Rys. 11.2. Efekt działania programu poszukującego wzorców *ar* i *rak* w tekście *rabarbar*

Ćwiczenie 1

Napisz program, który wczyta tekst oraz wzorzec, zapisane małymi literami alfabetu łacińskiego, a następnie wyszuka wzorzec w tekście, stosując algorytm naiwny. W programie wykorzystaj kod źródłowy funkcji Znajdz.

Złożoność obliczeniowa algorytmu naiwnego wynosi $O(n \cdot m)$, gdzie n oznacza długość tekstu, a m – długość poszukiwanego wzorca. Warto się zastanowić, czy nie można znaleźć wzorca w tekście (lub sprawdzić, że on nie występuje), wykonując mniej operacji porównywania znaków.

Jednym ze sposobów jest porównywanie wzorca z fragmentem tekstu tylko czasami – kiedy istnieje duże prawdopodobieństwo zgodności napisów. Wykorzystamy do tego technikę algorytmiczną zwaną haszowaniem.

Warto wiedzieć

Istnieją algorytmy wyszukiwania wzorca w tekście, które wykorzystują przesunięcie wzorca względem tekstu o więcej niż jedną pozycję.

11.2. Metoda haszowania

Ideę haszowania wytłumaczymy na przykładzie wybierania numeru z listy kontaktów zapisanej w telefonie. Jeśli chcemy do kogoś zadzwonić, podajemy jego nazwisko, które jest powiązane z numerem telefonu. Oprogramowanie telefonu szuka więc właściwego numeru po nazwisku (lub nazwie kontaktu powiązanej z numerem).

Gdyby kontakty w telefonie były nieuporządkowane, oprogramowanie stosowałoby zapewne algorytm **przeszukiwania liniowego**, który ma złożoność czasową $O(n)$, gdzie n to liczba zapisanych kontaktów. Ponieważ jednak są one uporządkowane, oprogramowanie może korzystać z algorytmu **przeszukiwania binarnego**, który działa szybciej, w złożoności $O(\log n)$. Dla niewielkiej wartości n kontakt znajdziemy bardzo szybko.

Przeszukiwanie liniowe i binarne, podręcznik *Informatyka na czasie 2. Zakres rozszerzony*, s. 153–154

Powyższy sposób zawodzi jednak w przypadku bardzo dużych zbiorów danych, np. dla bazy operatora telekomunikacyjnego, ponieważ czas odszukania właściwego nazwiska może być nadal zbyt długi.

Rozwiązaniem tego problemu jest funkcja, która w czasie niezależnym od wielkości bazy danych przekształca nazwisko tak, aby umożliwić bezpośredni dostęp do numeru telefonu. Wartość tej funkcji mogłaby być np. indeksem tablicy zawierającej numery telefonów.

Dobra rada

Jeśli dane są uporządkowane, możesz zastosować algorytm przeszukiwania binarnego.

A to ciekawe

Jak algorytmy pomagają wykrywać plagiaty

Plagiat polega na przypisaniu sobie autorstwa fragmentu lub całości cudzego utworu, czyli wykorzystanie go bez podania źródła i oznaczenia autora. W przypadku utworów tekstowych, np. prac magisterskich lub doktorskich, powszechnie stosuje się systemy antyplagiatowe. Systemy te mają zaimplementowane algorytmy szybkiego wyszukiwania wzorca w tekście, które pozwalają sprawdzić, czy dana praca jest oryginalna. Pozwalają również ustalić, jaka jej część składa się z fragmentów znajdujących się w innych publikacjach z bazy systemu.

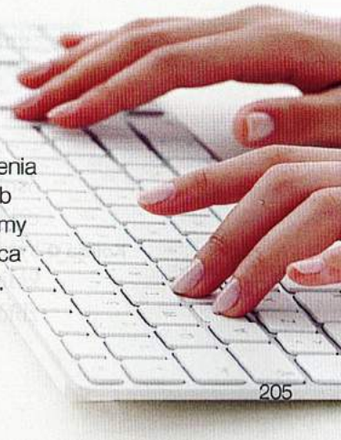

Funkcja haszująca (funkcja skrótu)

Taką funkcję nazywamy **funkcją haszującą** (ang. *hash function*) albo **funkcją skrótu**. W ogólnym przypadku przekształca ona napis na pewną wartość, która umożliwia dostęp do danych w czasie niezależnym od ich rozmiaru. Argument funkcji haszującej nazywamy

Klucz, hasz

kluczem (ang. *key*), a jej wartość – **haszem** (ang. *hash*).

Dla danego problemu, np. wyszukiwania numeru na liście kontaktów w telefonie, można zdefiniować wiele różnych funkcji haszujących. Przykładem bardzo prostej funkcji haszującej może być funkcja przekształcająca nazwisko na liczbę na podstawie kodu ASCII pierwszej litery nazwiska.

Wykorzystanie funkcji haszującej

Sposób wykorzystania funkcji haszującej zaprezentujemy na uproszczonym przykładzie wyszukiwania numeru telefonu na liście kontaktów.

Indeks	Numer telefonu
65	123 123 123
66	**456 456 456**
67	789 789 789
...	...

Zauważ, że na liście kontaktów mogą się pojawić przynajmniej dwie osoby o nazwisku rozpoczynającym się na tę samą literę, zatem funkcja haszująca dla różnych kluczy może zwrócić tę samą wartość. Taką

Kolizja

sytuację nazywamy **kolizją** (ang. *collision*). Jednak nawet w przypadku kolizji poszukiwanie zostaje zawężone do znacznie mniejszego podzbioru danych.

Ćwiczenie 2

Podaj przykład funkcji haszującej, która zmniejszy liczbę kolizji podczas wyszukiwania kontaktów na liście.

Warto wiedzieć

Wartością funkcji haszującej nie musi być liczba, może to być również napis. Wartość ta powinna mieć określony rozmiar, np. liczba powinna należeć do określonego przedziału, a napis mieć określoną maksymalną długość.

Złożoność algorytmów wykorzystujących haszowanie zależy od funkcji haszującej. Funkcja ta nie powinna zwracać tej samej wartości dla dużego zbioru kluczy, a dla poszczególnych kluczy powinna równomiernie przydzielać wartości. Nie powinna też powodować kolizji dla zbliżonych wartości kluczy.

11.3. Algorytm Karpa–Rabina

Algorytm Karpa–Rabina

Przedstawimy teraz **algorytm Karpa–Rabina**, rozwiązujący problem znajdowania wzorca w tekście z wykorzystaniem metody haszowania, która znacząco ograniczy liczbę porównań wzorca i fragmentu tekstu.

W algorytmie Karpa–Rabina odpowiednio dobrana **funkcja haszująca** wyznacza wartość haszu dla wzorca oraz dla fragmentu porównywanego tekstu. Jeśli obie wartości haszy są różne, to nie ma zgodności wzorca z fragmentem tekstu. Jeśli wartości haszy są takie same, to musimy dodatkowo potwierdzić, że wzorzec został odnaleziony, ponieważ możemy mieć do czynienia z **kolizją**. Wówczas porównujemy znaki wzorca i fragmentu tekstu analogicznie jak w **algorytmie naiwnym**.

Funkcja haszująca, s. 206

Kolizja, s. 206

Algorytm naiwny wyszukiwania wzorca w tekście, s. 202

Liczba porównań jest znacząco ograniczona, bo porównujemy tylko te fragmenty tekstu, których hasze zgadzają się z haszem wzorca.

Zapiszmy algorytm Karpa–Rabina w pseudokodzie.

```
funkcja Znajdz(w,t)
    hw ← hasz wzorca w
    ht ← hasz początkowego fragmentu tekstu t
    p ← 0
    dopóki p ≤ długość t - długość w wykonuj
        jeśli hw = ht to
            i ← 0
            dopóki i < długość w oraz w[i] = t[p+i] wykonuj
                i ← i + 1
            jeśli i = długość w to zwróć p i zakończ
        p ← p + 1
        jeśli p ≤ długość t - długość w
            ht ← hasz fragmentu tekstu t
                 po przesunięciu wzorca
    zwróć -1 i zakończ
```

Zmienna hw pamięta hasz wzorca w – jest to wartość stała. Wartością początkową zmiennej ht jest hasz początkowego fragmentu tekstu o długości równej długości wzorca. Jeśli hasze hw i ht są sobie równe, to prawdopodobnie znaleźliśmy wystąpienie wzorca w tekście. Potwierdzamy to przez porównanie wzorca z fragmentem.

Jeśli hasze nie były sobie równe lub nastąpiła kolizja, przesuwamy wzorzec względem tekstu o jedną pozycję w prawo (zwiększamy wartość zmiennej p o 1). Jeśli wzorzec nie wychodzi poza tekst, to obliczamy nową wartość zmiennej ht – wartość funkcji haszującej dla nowego fragmentu tekstu.

Funkcja haszująca, s. 206

Istotą algorytmu jest właściwy dobór **funkcji haszującej**, tak aby dawała równomierny rozkład wartości haszu i można było szybko wyznaczyć jego wartość. W takich sytuacjach często stosuje się tzw. arytmetykę modularną.

Zapamiętaj

Funkcja haszująca przekształca napis na pewną wartość umożliwiającą dostęp do danych w czasie niezależnym od ich rozmiaru. Argument funkcji nazywamy kluczem, a jej wartość – haszem.

Arytmetyka modularna

Arytmetyka modularna

Arytmetyka modularna (ang. *modular arithmetic*) nazywana jest również arytmetyką reszt lub arytmetyką modulo n. Jest to arytmetyka liczb całkowitych, w której wyniki działań arytmetycznych sprowadza się do przedziału $[0; n)$ w taki sposób, aby wynik działania był przedstawiony jako reszta z dzielenia przez n.

Warto wiedzieć

Arytmetykę modularną stosujemy na co dzień, np. przy odliczaniu czasu. Cztery godziny po godzinie 22 będzie godzina 2, ponieważ (22 + 4) mod 24 = 2.

Pokażemy przykład dodawania, mnożenia i odejmowania liczb 3 i 13 w arytmetyce modulo 11.

$$(3 + 13) \bmod 11 = 16 \bmod 11 = 5$$
$$(3 \cdot 13) \bmod 11 = 39 \bmod 11 = 6$$

Jeśli wynik odejmowania modulo n jest mniejszy od zera, to do wyniku należy dodać wartość n – w naszym przykładzie liczbę 11:

$$(3 - 13) \bmod 11 = (-10) \bmod 11 = -10 + 11 = 1$$

Ponieważ prawdziwe są poniższe zależności:

$$(a + b) \bmod n = (a \bmod n + b \bmod n) \bmod n$$
$$(a \cdot b) \bmod n = (a \bmod n \cdot b \bmod n) \bmod n$$

Warto wiedzieć

W arytmetyce modularnej nie ma operacji dzielenia. Występuje natomiast odwrotność liczby. Odwrotnością liczby a w arytmetyce modulo n jest taka liczba b, że $(a \cdot b) \bmod n = 1$.

można przyjąć, że argumenty działań są także z przedziału $[0; n)$. Na przykład:

$$(3 + 13) \bmod 11 = (3 + 2) \bmod 11 = 5$$
$$(3 \cdot 13) \bmod 11 = (3 \cdot 2) \bmod 11 = 6$$
$$(3 - 13) \bmod 11 = (3 - 2) \bmod 11 = 1$$

Ćwiczenie 3

Wykonaj dodawanie, odejmowanie i mnożenie liczb:

a. 7 i 15 w arytmetyce modulo 5,

b. 5 i 11 w arytmetyce modulo 13.

Dobór funkcji haszującej w algorytmie Karpa–Rabina

Wyjaśnimy na przykładzie sposób konstruowania funkcji haszującej w algorytmie Karpa–Rabina. Przyjmijmy na moment, że alfabet składa się tylko z trzech liter: *a*, *b* i *c*. Od kodu ASCII danej litery odejmiemy liczbę 97 (kod ASCII litery *a*), więc litera *a* będzie reprezentowana przez liczbę 0, litera *b* –przez liczbę 1, a litera *c* – przez liczbę 2.

Litery alfabetu możemy potraktować jako cyfry systemu pozycyjnego o podstawie równej liczebności alfabetu – w naszym przykładzie podstawa jest równa 3. Klucz (czyli wzorzec lub fragment tekstu) potraktujemy jako liczbę zapisaną w tym systemie. **Haszem** będzie wartość dziesiętna tej liczby w arytmetyce modulo n, gdzie n jest liczbą pierwszą.

Hasz, s. 206

Na przykład dla klucza *bbaabc* i $n = 29$ wartość funkcji Hash, haszującej w arytmetyce modulo 29, będzie równa:

$$\text{Hash}(bbaabc) = (1 \cdot 3^5 + 1 \cdot 3^4 + 0 \cdot 3^3 + 0 \cdot 3^2 + 1 \cdot 3^1 + 2 \cdot 3^0) \bmod 29 =$$
$$= (11 + 23 + 3 + 2) \bmod 29 = 10$$

Dobra rada

Podczas wykonywania obliczeń w arytmetyce modulo n często korzysta się ze standardowych symboli działań arytmetycznych. Pamiętaj jednak, że wynik tego działania zawsze jest przekształcany na resztę z dzielenia przez n, dlatego dla $n = 29$ wynik działania 3^5 to 11.

Zwróć uwagę, że jest to zapis odpowiadający obliczeniu wartości wielomianu. Zauważ też, że kolejne potęgi liczby 3 w arytmetyce modulo 29 to: 1, 3, 9, 27, 23, 11.

Ćwiczenie 4

Oblicz wartość funkcji Hash dla:

a. klucza *bcba* i $n = 11$,

b. klucza *abccbb* i $n = 29$.

Zapiszemy algorytm działania funkcji haszującej, który będzie właściwy dla dowolnego tekstu utworzonego z małych liter alfabetu łacińskiego. Do obliczenia wartości funkcji wykorzystamy **schemat Hornera** – stopień wielomianu będzie o jeden mniejszy od długości klucza.

Schemat Hornera, s. 125

Niech n będzie liczbą pierwszą, a m oznacza długość alfabetu. Wartość funkcji jest obliczana w arytmetyce modulo n i przechowywana w zmiennej w. Liczba pierwsza n powinna być dobrana tak, aby z jednej strony uniknąć zbyt dużych wartości funkcji haszującej, a z drugiej strony ograniczyć liczbę **kolizji**.

Kolizja, s. 206

Oto zapis w pseudokodzie funkcji Hash0:

```
funkcja Hash0(klucz)
    w ← 0
    dla i ← 0, ..., długość klucz - 1 wykonuj
        w ← ((w*m) mod n + kod_ASCII(klucz[i]) - 97) mod n
    zwróć w i zakończ
```

Jeśli wartość kod_ASCII(klucz[i]) – 97 jest mniejsza od n, to nie musimy brać reszty z dzielenia przez n.

Zauważ, że kolejne fragmenty porównywanego tekstu różnią się od siebie tylko nieznacznie – wystarczy pominąć pierwszy znak aktualnego fragmentu tekstu i uwzględnić kolejny znak. Dzięki temu można szybko obliczyć wartość funkcji haszującej dla kolejnego fragmentu na podstawie dotychczasowej wartości funkcji. Zapiszmy w pseudokodzie funkcję Hash1, która to realizuje.

```
funkcja Hash1(h0,jd,ch)
    w ← (h0 - jd) mod n
    jeśli w<0 to w ← w + n
    zwróć ((w*m) mod n + kod_ASCII(ch) - 97) mod n i zakończ
```

Parametry funkcji Hash1 to: h0 – dotychczasowa wartość funkcji haszującej dla fragmentu tekstu, jd – wartość jednomianu odpowiadająca usuwanemu znakowi w arytmetyce modulo n, ch – kolejny znak tekstu. Wartość m określa liczbę znaków alfabetu.

W naszym przykładzie wartość funkcji dla klucza *bbaabc* jest równa 10. Dla tekstu *bbaabccac* kolejnym kluczem będzie *baabcc*. Od dotychczasowej wartości funkcji należy odjąć wartość jednomianu $1 \cdot 3^5$ (odpowiadającą pierwszej literze *b*), czyli wartość 11 w arytmetyce modulo 29. Następnie należy przesunąć pozostałe litery o jedną pozycję w lewo (czyli pomnożyć otrzymaną wartość przez 3) i dodać wartość odpowiadającą nowemu znakowi fragmentu tekstu (litera *c*, $2 \cdot 3^0$):

Hash(*bbaabc*) = 10

Hash(*baabcc*) = ((10 – 11) · 3 + 2) mod 29 = (28 · 3 + 2) mod 29 =
= (26 + 2) mod 29 = 28

Do wyznaczenia wartości odejmowanego jednomianu potrzebna będzie jeszcze funkcja wyznaczająca wartość potęgi w arytmetyce modulo *n*. Będzie to funkcja Potega.

Przedstawimy teraz definicje stałych globalnych określających wartość liczby pierwszej oraz długość alfabetu, a także kody źródłowe funkcji: Potega, Hash0, Hash1 oraz Znajdz.

Definicje stałych globalnych i kod źródłowy funkcji Potega w programie realizującym algorytm Karpa–Rabina

```
1.  const int N=997; // liczba pierwsza
2.  const int M=26;  // długość alfabetu
3.
4.  int Potega(int podst, int wykl)
5.  {
6.      int w=1;
7.      while (wykl>0)
8.      {
9.          if (wykl%2==1) w=(w*podst)%N;
10.         wykl=wykl/2;
11.         if (wykl>0) podst=(podst*podst)%N;
12.     }
13.     return w;
14. }
```


W liniach 1–2 zdefiniowane są stałe N i M, określające odpowiednio liczbę pierwszą oraz liczebność alfabetu zgodną ze specyfikacją. W liniach 4–14 zdefiniowana jest funkcja Potega, która służy do **szybkiego obliczania wartości potęgi** w arytmetyce modulo N.

Algorytm szybkiego podnoszenia do potęgi, podręcznik *Informatyka na czasie 2. Zakres rozszerzony*, s. 57–58

Oto kod źródłowy funkcji Hash0 oraz Hash1:

Kod źródłowy funkcji Hash0 oraz Hash1 w programie realizującym algorytm Karpa–Rabina

```
1.  int Hash0(string s)
2.  {
3.      int w=0;
4.      for (int i=0;i<s.size();i++)
5.          w=((w*M)%N+s[i]-'a')%N;
6.      return w;
7.  }
8.
9.  int Hash1(int h0, int jd, char ch)
10. {
11.     int w=(h0-jd)%N;
12.     if (w<0) w=w+N;
13.     return ((w*M)%N+ch-'a')%N;
14. }
```

W liniach 1–7 zdefiniowana jest funkcja Hash0, którą wykorzystamy do obliczenia haszy wzorca i pierwszego fragmentu tekstu. Zdefiniowana w liniach 9–14 funkcja Hash1 posłuży do obliczania wartości haszy dla kolejnych fragmentów tekstu.

Powyższe funkcje wykorzystuje funkcja Znajdz. Oto jej kod źródłowy:

Kod źródłowy funkcji Znajdz w programie realizującym algorytm Karpa–Rabina

```
1.  int Znajdz(string w, string t)
2.  {
3.      int i, p=0, dw=w.size(), dt=t.size();
4.      int hw=Hash0(w);
5.      int ht=Hash0(t.substr(0,dw));
6.      int pot=Potega(M,dw-1);
7.      while (p<=dt-dw)
8.      {
9.          if (hw==ht)
10.         {
11.             i=0;
12.             while (i<dw && w[i]==t[p+i]) i++;
13.             if (i==dw) return p;
14.         }
15.         if (p<dt-dw)
16.             ht=Hash1(ht,(pot*(t[p]-'a'))%N,t[p+dw]);
17.         p++;
18.     }
19.     return -1;
20. }
```

Kod źródłowy funkcji `Znajdz`, realizującej algorytm naiwny wyszukiwania wzorca w tekście, s. 204

Znaczenie zmiennych `i`, `p`, `dw` i `dt` w funkcji `Znajdz` jest takie samo jak w **programie realizującym algorytm naiwny**. W linii 5 zmienna `ht` przyjmuje wartość haszu dla pierwszego fragmentu tekstu. W linii 6 w zmiennej `pot` zapamiętana jest wartość M^{dw-1}. Pętla główna w liniach 7–18 działa podobnie do pętli głównej programu realizującego algorytm naiwny, ale porównywanie wzorca z fragmentem tekstu następuje tylko w przypadku takich samych wartości funkcji haszującej (linia 9).

W liniach 15–16 obliczamy wartość funkcji haszującej dla kolejnego fragmentu tekstu i przypisujemy ją zmiennej `ht`. Dzieje się tak pod warunkiem, że wzorzec można jeszcze przesunąć (linia 15).

Funkcję `Hash1` wywołujemy dla parametrów:

- `ht` – dotychczasowa wartość funkcji haszującej,
- `(pot*(t[p]-'a'))%N` – wartość jednomianu reprezentującego pierwszy usuwany znak dotychczasowego fragmentu tekstu,
- `t[p+dw]` – kolejny znak tekstu, który należy dodać do fragmentu tekstu.

Dobra rada

Zauważ, że powiększenie wartości zmiennej `p` warto wykonać po ewentualnym wywołaniu funkcji `Hash1`, aby przy określaniu wartości parametrów funkcji nie odejmować liczby 1.

Ćwiczenie 5

Napisz program, który wczyta tekst oraz wzorzec, składające się z małych liter alfabetu łacińskiego, a następnie wyszuka wzorzec w tekście z wykorzystaniem algorytmu Karpa–Rabina.

Złożoność obliczeniowa algorytmu Karpa–Rabina

Funkcja `Potega` jest wywoływana w funkcji `Znajdz` tylko raz, a funkcja `Hash0` dwa razy. Czas wykonania tych funkcji nie ma więc wpływu na czas wyszukiwania wzorca w długim tekście.

Funkcja `Hash1` jest wielokrotnie wywoływana w pętli (linia 16 w kodzie źródłowym funkcji `Znajdz`). Działa ona szybko i wykonuje jedynie kilka podstawowych działań arytmetycznych. Jej złożoność czasowa nie zależy ani od długości wzorca, ani od długości tekstu, wynosi więc $O(1)$. Algorytm Karpa–Rabina działa w złożoności czasowej $O(n + m)$, gdzie n oznacza długość tekstu, a m – długość wzorca.

Warto wiedzieć

Istnieją także inne algorytmy szybkiego wyszukiwania wzorca w tekście mające złożoność czasową $O(n + m)$, gdzie n oznacza długość tekstu, a m – długość wzorca.

A to ciekawe

Kryptograficzne funkcje haszujące

Funkcje haszujące są wykorzystywane również w kryptografii. Wiele serwisów internetowych przechowuje hasła użytkowników w postaci haszy. W czasie logowania podane przez użytkownika hasło jest haszowane i porównywane z haszem zapisanym w bazie danych. Funkcje haszujące stosuje się również m.in. w podpisach cyfrowych oraz w systemach kontroli wersji.

Podsumowanie

- Algorytm naiwny wyszukiwania wzorca w tekście polega na porównywaniu wzorca z tekstem znak po znaku, a następnie przesuwaniu położenia wzorca względem tekstu o jedną pozycję w prawo.
- Złożoność obliczeniowa algorytmu naiwnego wynosi $O(n \cdot m)$, gdzie n oznacza długość tekstu, a m – długość wzorca.
- Metoda haszowania polega na przyporządkowaniu napisowi odpowiadającej mu wartości o określonym rozmiarze.
- Złożoność czasowa algorytmów wykorzystujących metodę haszowania zależy od doboru funkcji haszującej. Powinna ona działać w złożoności czasowej niezależnej od rozmiaru danych.
- Algorytm Karpa–Rabina, służący do wyszukiwania wzorca w tekście, wykorzystuje metodę haszowania – zamiast porównywać wzorzec z fragmentem tekstu, porównuje odpowiadające im hasze. Funkcja haszująca wyznacza wartość dla kolejnego fragmentu tekstu na podstawie dotychczasowej wartości w czasie $O(1)$ za pomocą arytmetyki modularnej.
- W arytmetyce modulo n wyniki działań arytmetycznych sprowadza się do przedziału $[0; n)$. Wynikiem jest reszta z dzielenia przez n.
- Złożoność obliczeniowa algorytmu Karpa–Rabina wynosi $O(n + m)$, gdzie n oznacza długość tekstu, a m – długość wzorca.

Zadania

* **1** Przygotuj prezentację wyjaśniającą ideę metody haszowania.

* **2** Dane są dwa napisy określające autora i tytuł książki. Zaproponuj funkcję haszującą, która umożliwi szybkie wyszukiwanie książek.

* **3** Przygotuj prezentację wyjaśniającą zasady arytmetyki modularnej liczb całkowitych.

** **4** Program realizujący algorytm naiwny wyszukiwania wzorca w tekście zmodyfikuj tak, aby znajdował wszystkie wystąpienia wzorca w tekście.

** **5** Program realizujący algorytm Karpa–Rabina zmodyfikuj tak, aby znajdował wszystkie wystąpienia wzorca w tekście.

** **6** Poszukaj w internecie informacji na temat innych algorytmów wyszukiwania wzorca w tekście niż omówione w tym temacie i przygotuj prezentację na ten temat.

*** **7** Poszukaj w internecie informacji na temat uproszczonego algorytmu Boyera–Moore'a, służącego do znajdowania wzorca w tekście, i napisz program realizujący ten algorytm.

*** **8** Poszukaj w internecie informacji na temat algorytmu Morrisa–Pratta, służącego do znajdowania wzorca w tekście, i napisz program realizujący ten algorytm.